

Binnen de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bestond bij drie fracties de behoefte de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking van 14 en 15 juli 2014. Voor dit schriftelijk overleg zijn de volgende brieven van de Minister geagendeerd:

- Geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking d.d. 14 en 14 juli 2014;
- Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking van 19 mei 2014 (21 501-04-160);
- Fiche: Mededeling rol van de private sector in ontwikkeling (22 112-1870)

De voorzitter van de commissie
De Roon

De griffier van de commissie
Van Toor

Algemeen

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking van 14 en 15 juli ten aanzien van het post-2015 proces, de mededeling over de rol van de private sector in ontwikkeling, de EU-aanpak ten aanzien van migratie en ontwikkeling en de mededeling over betere voeding voor moeders en kinderen.

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking en de bijbehorende stukken. De leden hebben daarover enkele vragen en opmerkingen.

Post-2015 agenda

De leden van de VVD-fractie merken op dat er al lange tijd gesproken wordt over de post-2015 agenda. Kan de Minister aangeven wanneer wij de inzet hierop vanuit Europa kunnen verwachten? De Minister schrijft dat in lijn met de Nederlandse visie het uitbannen van armoede en bevorderen van duurzame ontwikkeling centraal staat. De Minister geeft in de geannoteerde agenda aan dat zij zich voor een leidende rol van het Global Partnership for Effective Development Cooperation (GPEDC) in de uitvoering van de post-2015 agenda wil inzetten en daarbij vooral aandacht wil leggen op een duurzaamheidsagenda op het gebied van voedsel, water en energie. Gaat de Minister bij de uitvoering van haar ontwikkelingsagenda alle activiteiten voortaan toetsen aan milieu- en klimaateffecten?

Opnieuw willen de leden van de VVD-fractie graag van de Minister horen hoe het staat met de onderlinge coördinatie van de Europese hulp en hulp die door individuele landen gegeven wordt. Er wordt al een aantal jaren over coördinatie gesproken. Is het inmiddels duidelijk bij wie de coördinatie van de hulp zal liggen en gaan de donerende landen ook akkoord om gecoördineerd te worden?

De leden van de PvdA-fractie waarderen de inzet van de Minister, met name het pleidooi voor de solide plaats van Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR) en gelijke kansen voor vrouwen in de post-2015 agenda. Aangezien binnen de post-2015 agenda ontwikkelings- en duurzaamheidsdoelstellingen zullen samenkomen zouden de leden van de PvdA-fractie graag willen weten hoe coherentie van beleid een plek zal krijgen binnen dit proces?

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de gestelde prioriteiten in de mededeling «Een waardig leven voor iedereen: van visie tot collectieve actie» nauw overeenkomen met de Nederlandse inzet. De Minister bespreekt een aantal prioritaire gebieden die in de mededeling genoemd worden, maar gaat op een aantal thema's, die wel centraal staan in het kabinetsbeleid, niet in, waaronder het terugdringen van ongelijkheid en het streven naar mondiale werkgelegenheid. Wat is het standpunt van de Minister ten aanzien van de potentiële doelstellingen op het gebied van ongelijkheid en mondiale werkgelegenheid? Kan de Minister tevens aangeven wat haar inzet is op het speerpunt veiligheid en rechtsorde in het kader van het post-2015 proces? Is de Minister bereid zich in te spannen voor het bespreken van deze belangrijke onderwerpen tijdens de RBZ OS?

De Minister hecht waarde aan het realiseren van een minimumniveau van sociale rechten via de post-2015 agenda. Tegelijkertijd wordt er niet expliciet naar deze doelstelling verwezen in de geannoteerde agenda. Kan de Minister aangeven welke rol Nederland zal spelen tijdens de RBZ OS wat betreft het agenderen van sociale rechten?

Kan de Minister aangeven op welke wijze Nederland zich als co-voorzitter in zal blijven zetten voor een relevante rol van het GPEDC in de uitvoering van de post-2015 agenda? Wanneer is deze inzet geslaagd, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Private sector

De private sector is volgens de leden van de VVD-fractie de motor van ontwikkeling. In lage- en middeninkomenslanden zorgt de private sector voor 90% van de werkgelegenheid. Banen zorgen voor inkomsten en wie zijn eigen geld verdiend kan zijn leven in eigen hand nemen. Ook de Nederlandse bewindvoerder bij de Wereldbank, Frank Heemskerk, heeft aangegeven dat banen van groot belang zijn voor ontwikkeling. Daarbij heeft hij aangegeven dat dit een mooie wisselwerking is tussen ontwikkeling in lage- en middeninkomenslanden en promotie van het eigen bedrijfsleven. Kan de Minister aangeven welke kansen zij ziet voor het Nederlandse bedrijfsleven om aan te haken bij deze ontwikkelingen?

De Minister geeft aan dat Nederland nauw betrokken is geweest bij de totstandkoming van de mededeling over private sectorontwikkeling. Kan de Minister aangeven welke onderdelen uit de mededeling door Nederland zijn aangedragen? Ook bij de private sectorontwikkeling komt weer het punt naar voren dat een goede samenwerking en taakverdeling tussen de EU en de individuele lidstaten van belang is. Kan de Minister aangeven wie deze coördinatie op zich zal nemen? De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat een goede coördinatie van groot belang is en dat het niet de bedoeling is dat 28 landen de kar trekken.

De Minister geeft aan dat de mededeling over de rol van de private sector in ontwikkeling door het kabinet wordt verwelkomd en dat Nederland nauw betrokken was bij de totstandkoming van deze mededeling, waarin de belangrijke rol van de private sector bij het behalen van ontwikkelingsdoelen wordt benadrukt. De leden van de PvdA-fractie waarderen deze aanpak en in het bijzonder de speciale aandacht voor kwetsbare groepen in deze mededeling. Bij een grotere rol voor de private sector moeten ook onderwerpen zoals duurzaamheid en fatsoenlijk werk benadrukt blijven worden. Daarom vragen de leden van de PvdA-fractie de Minister om bij deze informele RBZ aandacht te vragen voor inclusieve groei en coherentie van beleid. Daarnaast vragen zij om een benadering die vraag gestuurd is vanuit de partnerlanden en voor een meting van de impact van deze aanpak op armoedebestrijding.

De leden van de SP-fractie lezen dat Nederland nauw betrokken is geweest bij de totstandkoming van de mededeling over de rol van de private sector in ontwikkeling. De leden zijn positief over het feit dat er in deze mededeling speciale aandacht uitgaat naar kwetsbare groepen. Kan de Minister aangeven in hoeverre zij haar eigen beleid geslaagd acht als het gaat om het betrekken van kwetsbare groepen in het private sectorbeleid en het monitoren van de resultaten van private sectorontwikkeling? Welke uitdagingen ziet de Minister op dit vlak?

Kan de Minister aangeven wat zij hoopt te bereiken met informeren van de lidstaten over de werking van het Dutch Good Growth Fund (DGGF)? Is zij van mening dat een model als het DGGF ook op Europees niveau gerealiseerd zou kunnen worden, en acht zij dit wenselijk?

De leden van de fractie van de SP lezen in het BNC-fiche over de rol van de private sector in ontwikkeling dat de EU een leidende rol speelt bij de verdere ontwikkeling van *blending*, en daarbij inhoudelijk gesteund wordt door Nederland. Waaruit bestaat deze inhoudelijke ondersteuning? Welke instellingen zijn daarbij betrokken, en in hoeverre vindt er in dit proces ook dialoog plaats met het maatschappelijk middenveld?

Onlangs publiceerde de Inspectiedienst van het Ministerie (IOB) een kritische evaluatie (*Op zoek naar focus en effectiviteit*) over de resultaten en resultaatmeting van private sector ontwikkeling. Daaruit bleek onder meer dat er bij de geëvalueerde projecten onvoldoende aandacht zou zijn geweest impact op economische groei en de vermindering van armoede, en dat de beschikbare middelen lang niet altijd terecht kwamen bij de landen die ze het hardste nodig hadden. Ook bracht de suboptimale uitvoering van de programma's het risico van marktverstoring en overbodige aanwending van publieke middelen met zich mee. De leden van de SP-fractie vragen welke lessen de Minister trekt uit dit rapport, en of zij bereid is om deze lessen te betrekken bij de bespreking van de Europese inzet op het gebied private sector ontwikkeling?

Migratie en ontwikkeling

Tijdens deze RBZ wordt er gesproken over migratie en ontwikkeling. De Minister geeft aan dat de inzet van OS-middelen niet losgezien kan worden van samenwerking bij terugkeer en dat een goede dialoog met de oorsprongslanden hiervoor essentieel is. De leden van de VVD-fractie vinden dit niet ver genoeg gaan. Een goede dialoog is niet voldoende. Het is van belang dat er duidelijke en concrete afspraken gemaakt worden tussen de ontvangende landen en de Europese Unie. Indien er niet wordt meegewerkt aan het terugnemen van (uitgeprocedeerde) migranten vanuit een van de EU-landen moet volgens de leden van de VVD-fractie de OS-relatie worden teruggeschroefd en uiteindelijk beëindigd.

De leden van de PvdA-fractie willen ook graag wijzen op de noodzaak van een integrale agenda voor de vluchtelingencrisis. Deze agenda moet niet stoppen bij de opvang van vluchtelingen, strengere grenscontroles of een beter preventiebeleid. De leden van de PvdA-fractie zien de conclusie van de JBZ-Raad van 5 en 6 juni jongstleden dat er een gezamenlijke JBZ-, BZ- en OS-Raad moet worden georganiseerd als een goede stap voorwaarts. Zij delen ook de mening van de Hoge Commissaris voor de vluchtelingen António Guterres dat de oplossing voor de vluchtelingencrisis is gelegen in het maken van een eind aan de politieke, sociale en economische crisis in de landen van herkomst. Dit vraagt des te meer om een veel meer geïntegreerde aanpak en ook om samenwerking met de landen van herkomst. Echter, het gezamenlijke overleg tussen de verschillende Raden zien de leden van de PvdA-fractie als een goede maar ook een eerste stap. Er zullen nog vele stappen moeten volgen. En daarom vragen zij de Minister om namens het kabinet de noodzaak van een gezamenlijke en geïntegreerde aanpak binnen het Europees asiel- en migratiebeleid te benadrukken tijdens de informele Raad en zij vragen het kabinet om het voortouw te nemen voor de beoogde gezamenlijke raadsvergadering van bewindspersonen voor asiel en migratie, buitenlandse zaken en ontwikkelings samenwerking.

De leden van de fractie van de SP lezen dat het kabinet de mening deelt dat het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid zo ingericht dient te worden dat de stabiliteit in de landen van oorsprong bevorderd wordt, om additionele vluchtelingen en ontheemden te voorkomen. Daarbij houdt het kabinet oog voor wat er vanuit Europese ontwikkelingssamenwerking hieraan kan worden bijgedragen. Gaat het daarbij om andere financieringsbronnen dan het Global Public Goods and Challenges (GPGC) programma van het Ontwikkelingssamenwerkingsinstrument (DCI)?

De Italiaanse Minister-president Renzi heeft een voorstel gedaan om de EU verantwoordelijkheid te geven voor het redden van vluchtelingen op de Middellandse Zee. Het EU-agentschap Frontex zou dan voortaan de reddingsmissies in de Middellandse Zee moeten leiden in plaats van de Italiaanse marine. De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre de Minister bereid is om zich achter dit voorstel te scharen.

Voedselzekerheid

De leden van de PvdA-fractie waarderen het belang dat de Minister hecht aan voedselzekerheid en de inzet van Nederland binnen EU-verband op dit terrein. Zij ondersteunen de aandachtspunten van de Minister, zoals de publiek private partnerschappen en het terugdringen van «stunting».

De leden van de SP-fractie zien kansen om Nederlandse expertise op het terrein van voedselzekerheid, één van de speerpunten van dit kabinet, in te zetten voor het verbeteren van de mondiale voedselvoorziening. De leden lezen in de brief dat Nederland een spilfunctie vervult in het creëren van allianties tussen overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties door middel van de Dutch Diamond Approach. Welke appreciatie van dit beleidskader en de PPP-fondsen op het terrein van water en voedselzekerheid kan de Minister overbrengen op de RBZ OS? Kan de regering tevens expliciteren langs welke kanalen Nederland de inspanningen op voedselzekerheid wil verbinden met sectoren als water, gezondheid en landbouw?

Tegelijkertijd willen de leden van SP-fractie benadrukken dat het voor ontwikkelingslanden van groot belang is om de lokale voedselproductieketens en onderlinge handel te verbeteren, ten bate van hun zelfvoorzienend vermogen. Verdringing van lokale spelers door grote voedselproductiebedrijven is daarbij onwenselijk. De leden vragen de Minister, in het kader van aid for trade, ook deze kwestie te betrekken bij de bespreking van de mondiale strategie op voedselzekerheid.

EPA's

Tenslotte willen de leden van de VVD-fractie nog kort de Economische Partnerschapsovereenkomsten (EPA's) met ontwikkelingslanden behandelen. In haar brief van 18 december liet de Minister weten dat ook Hoge Vertegenwoordiger Ashton bevestigde dat de EPA-onderhandelingen de volle aandacht hadden, met name met het oog op de EU-Afrika Top van april jl. Kan de Minister aangeven wat de uitkomsten van deze Top zijn en of er uit deze Top ook nieuwe EPA's zijn voortgekomen? De leden van de VVD-fractie zijn nog steeds van mening dat landen die niet meewerken aan de EPA's gekort moeten worden op OS-gelden.